

УДК 347.211

DOI: 10.31733/17-03-2023-690-691

Ю. ЯШАН

адвокат, м. Кропивницький

У. НЕЗЕЛЕННИКОВА

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ЯК ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Визначаючи цінні папери об'єктом цивільних правовідносин, слід звернути увагу на те, що у цивільному праві України вони відносяться до рухомих і неподільних речей, а також вони можуть бути індивідуально-визначеними та визначатись родовими ознаками. Ще більшого використання у господарському обороті в межах території України, обіг цінних паперів розпочався у другій половині XIX ст. і був зосереджений навколо товарно-фондових бірж в основних фінансових центрах. Як певний вид розрахунку, цінні папери мають певну вартість через те, що передають певні права та можуть бути використані як для здійснення обрахунку, так і у формі застави для забезпечення платежів та кредитів. Ринкова економіка без існування цінних паперів та їх організованого ринку неможлива, через те, що вони є інструментом залучення коштів, об'єктом вкладання фінансових ресурсів, мають вільний характер переходу від одного власника до іншого, не обмежені в обігу і, залежно від виду, засвідчують наявність цих правовідносин, зокрема корпоративних прав, відносин позики, які ґрунтовно врегульовані загальним і спеціальним законодавством, і знаходяться під ревізуванням держави. Цінні папери є невіддільними частками для стратегічного розвитку ринкової економіки. Тому аналіз цієї теми є доцільним у зв'язку з розвитком цивільного обігу. Наразі використання цінних паперів стає більш поширеним, а отже з'являється необхідність в їх аналізі.

У відповідності до статті 194 Цивільного Кодексу України та ЗУ «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» цінні папери – це документи, що мають утверджену форму, а також характеризують відносини між особою, що від свого імені розміщує цінні папери і зобов'язується реалізувати обов'язки, що випливають з умов їх випуску та особою, яка має законне право на зазначений вид документу, а також засвідчує грошові чи інші майнові права за відповідними реквізитами, що у свою чергу, передбачає виконання зобов'язань і передачу прав на них іншим особам [3, 4].

Дійсність цінних паперів залежить від наявності реквізитів, які передбачені законодавством України. У пункті 2 ст. 196 Цивільного кодексу України зазначено, що документ, який не містить обов'язкових реквізитів та не відповідає формі, встановленій для цінних паперів, не є цінним папером.

Властивістю цінного паперу є його оборотоздатність: можливість передачі документу від однієї особи до іншої. Тобто дана функція дозволяє при переході цінного паперу до іншого власника наділяти його всіма правами, які ним засвідчуються. За визначенням М.І. Кулагіна, під публічною достовірністю цінних паперів розуміють те, що «добросовісний держатель цінного паперу визнається носієм зазначеного у ньому права незалежно від прав попередніх держателів паперу» [1]. Виходячи з цього, такий вид документів як цінні папери стають для учасників майнових відносин вигідними з тим, що мають додаткові гарантії реалізації прав, встановлених у цінних паперах. У пункті 2 статті 198 Цивільного Кодексу України зазначено особливість цінних паперів, така як: відмова від зобов'язання, засвідченого даним документом, з посиланням на недостатність підстави зобов'язання або його недійсність не допускається.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити висновок, що цінні папери є комплексним інститутом цивільного права, що включає елементи зобов'язального та речового права. Цінні папери в законодавчій формі мають більш виражену речову природу, що і наголошується у статті 177 Цивільного Кодексу України, в якій цінні папери визначені як речі. Це документи, що засвідчують зобов'язальні відносини між емітентом та особою, якій вони належать, що вони відповідно до закону можуть бути самостійним об'єктом

права.

1. Гаращенко Л.П., Шкуратовський В.С. Правова характеристика цінних паперів: теоретичний аналіз. Молодий вчений. № 11 (26) листопад, 2015 р.
2. Деякі аспекти набуття права власності на об'єкти безхазяйного нерухомого майна. Міністерство юстиції України: Київ, 2021. URL: <https://minjust.gov.ua/>
3. Цивільний Кодекс України: кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. Київ: Верховна Рада України, 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
4. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#top>.

УДК 347.121
DOI: 10.31733/17-03-2023-691-692

Д. АФАНАСЬЄВ

курсант ННІ права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції

Науковий керівник:

к.ю.н., доц. **Марина ЮНІНА**

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**КОНСТИТУЦІЙНІ ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ
ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Сучасна соціально-політична ситуація в Україні є досить дестабілізованою з огляду на здійснення повномасштабного вторгнення РФ на територію України з метою вчинення злочину агресії, забороненого Статутом Організації Об'єднаних Націй (далі – ООН), численними резолюціями Генеральної Асамблеї ООН тощо. Через військову агресію РФ проти України, на всій території нашої країни Указом Президента України, Володимира Зеленського, 24 лютого 2022 року о 05:30 ранку було введено воєнний стан і його дія продовжується до теперішнього часу [1]. Так дія воєнного стану здійснила значний вплив і на цивільне право, яке в наш час займає одне з провідних місць серед галузей права, та з яким ми стикаємось кожного дня.

Дія такого правового режиму, відповідно до ст.64 Конституції України передбачає можливість обмеження певних прав і свобод громадян, а також інших законних інтересів як фізичних, так і юридичних осіб із зазначенням термінів, на які встановлено такі обмеження. Так, в переліку таких конституційних прав, на які можуть встановлюватись обмеження, права власності не зазначено, однак в статті 41 Основного Закону нашої держави, яка й передбачає саме це право, чітко визначено, що право власності є непорушним і ніхто не може бути протиправно його позбавлений. В цій же статті, частині 5 зазначено наступне: до об'єктів права приватної власності може застосовуватись примусове відчуження або вилучення тільки як виняток з мотивів суспільної необхідності, а також на підставах і в порядку, конкретно встановлених Законом України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» від 29.09.2022 [2].

Звернувшись до ст.1 ЗУ «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», надається визначення двом важливим термінам: примусове відчуження та вилучення майна. Під примусовим відчуженням законодавець має на увазі «позбавлення власника права власності на індивідуально визначене майно, що перебуває у приватній або комунальній власності та яке переходить у власність держави для використання в умовах діючого воєнного стану». За такої процедури обов'язковим є попереднє, а за неможливості – наступне, повне відшкодування вартості майна за державні кошти. Повертаючись до вилучення майна, то це стосується державних підприємств або державних господарських об'єднань. Отже при здійсненні такої процедури майно вилучається без відшкодування його вартості [3].

В статті 5 цього закону прямо передбачено, що такі процедури здійснюються на підставі рішень військового командування спільно з військовими адміністраціями, якщо